

Advokatfirmaet
energi & miljø

Juridiske nyheder på spildevandsområdet

Morgenmøde på Aarhus Teater, den 25. november 2021,
kl. 09.00 – 12.00

Program

Omtrentlig tidsplan

- Kl. 09.00 Velkomst og præsentation af program
- Kl. 09.15 Forsyningspligt og HOFOR-sagen
- Kl. 10.00 Gæsteprincippet
- Kl. 10.15 Pause
- Kl. 10.30 Ekspropriation til spildevandsanlæg
- Kl. 11.00 Status på klimatilpasning
- Kl. 11.45 Økonomiske rammer/øvrige nyheder
- Kl. 12.00 Afrunding, spørgsmål og tak for i dag

Forsyningspligt

Retsgrundlaget

Forsyningspligt

Retsgrundlag

- Miljøbeskyttelseslovens § 32b, stk. 1:
- *Spildevandsforsyningsselskaber, som er omfattet af § 2, stk. 1, i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, er forpligtet til at forsyne ejendomme i spildevandsforsyningsselskabets kloakeringsområde som fastlagt af kommunalbestyrelsen, jf. § 32*

- Spildevandsselskaberne er forpligtet til at forsyne en ejendom, der ligger inden for selskabets eksisterende og planlagte kloakeringsområde, jf. MBL § 32b, stk. 1.
- Forsyningspligten forstås således, at spildevandsselskabet er forpligtet til at føre stikledning frem til grundgrænsen, modtage spildevandet fra ejendommen og transportere dette videre til behandling.
- Efter praksis har ejendomsejer har ret til at aflede spildevandet ved gravitation fra stueplan. I tilfælde, hvor det ikke kan lade sig gøre, skal spildevandsselskabet sikre afledningen på anden vis fx ved at pumpe spildevandet frem til stik.
- Ifølge vejledningen skal en ejendom kunne aflede sit spildevand uden at skulle udvise særlige hensyn eller under særlige begrænsninger ud over, hvad der må forventes at være ved almindelig belastning og brugsmønster. En ejendom skal ikke opleve problemer med at aflede spildevandet under normale forhold, fx i form af tilbagestuvning, så længe ejendommen ikke udleder mere, end hvad der kan forventes. Spildevandsselskabets anlæg skal derfor være dimensioneret således, at forsyningspligten kan opfyldes.
- Spildevandsselskabet har ikke forsyningspligt i forhold til kælderniveau.

Forsyningspligt

Udmøntning i praksis

- Forsyningspligten udmøntes gennem aftaler mellem kommunalbestyrelsen og spildevandsselskabet, jf. lovens § 32 b, stk. 3. Aftalerne skal være en del af den årlige drøftelse om forsyningsforholdene i kommunalbestyrelsen, jf. lovens § 32 c, og forventes at realisere kommunalbestyrelsens spildevandsplan.
  - Aftalerne vil normalt ikke skulle fornyes årligt, men kun i det tilfælde, der er behov for yderligere udbygning af ledningsnettet mv., eller hvor tidligere indgående aftaler viser sig at blive overflødige eller u hensigtsmæssigt formulerede i forhold til ændrede behov.
  - Det forventes ikke, at spildevandsplanen skal revideres, hver gang der indgås en aftale om forsyning af et område, idet planen skal fungere som rammen for aftalerne.

- Efter lovens § 32 b, stk. 4, har kommunalbestyrelsen mulighed for at påbyde et spildevandsforsyningsselskab at forsyne et givent område, hvis der ikke kan opnås en aftale på rimelige vilkår, eller hvis selskabet overtræder aftalen.
  - Påbuddet vil kunne indeholde afgørelse om omfanget af forsyningspligten – dvs. det geografiske område, der ønskes forsynet og den forventede mængde spildevand.
  - Selskabet foretager selv vurderingen af, hvordan påbuddet bedst opfyldes.
  - Vurdering af ”rimelige vilkår”

Tilslutningsbidrag

og retsgrundlaget i betalingsloven

Tilslutningsbidrag

Hovedregel

- Betalingslovens § 2, stk. 1
- *Ved tilslutning af ejendomme, der ikke tidligere har været tilsluttet et spildevandsforsyningsselskab, pålignes et standardtilslutningsbidrag. Der kan ikke opkræves tilslutningsbidrag fra ejendomme, der er tilsluttet eller er pålignet tilslutningsbidrag til et spildevandsforsyningsselskab, jf. dog stk. 4, 5 og 7. Der kan ikke opkræves tilslutningsbidrag fra ejendomme, der før den 1. januar 2010 var tilsluttet eller var pålignet tilslutningsbidrag til et offentligt spildevandsanlæg i henhold til tidligere regler.*

Tilslutningsbidrag

Størrelse og beregning

- Boligejendomme
  - Tilslutningsbidraget udgør 30.000 kr. ekskl. moms pr. boligenhed (indeksreguleret).
- Erhvervsjendomme
  - Tilslutningsbidraget udgør 30.000 kr. ekskl. moms pr. påbegyndt 800 m² i byzone (indeksreguleret).
  - Tilslutningsbidraget udgør 30.000 kr. ekskl. moms pr. bebygget areal ud fra bebyggelsesprocent i landzone (indeksreguleret)
- Boligejendomme og erhvervsjendomme, som ikke er tilsluttet for tag- og overfladevand, skal alene betale et tilslutningsbidrag på 60 % af standardbidraget.
- Boligejendomme og erhvervsjendomme, som kobles på tag- og overfladevand senere, skal betale et tilslutningsbidrag på 40 % af standardbidraget.
- I særlige tilfælde kan der pålignes et lavere tilslutningsbidrag.

Tilslutningsbidrag

Henstand, tilbagebetaling og kompensation

- Tilslutningsbidraget forfalder ved fysisk tilslutning eller fysisk tilslutningsmulighed, hvilket skal fremgå af betalingsvedtægten
  - Alle vælger fysisk tilslutningsmulighed...
- Spildevandsselskabet kan yde henstand med betaling af tilslutningsbidraget.
  - Henstand bør beskrives i selskabets betalingsvedtægt, herunder vilkår, rentefod m.v.
- Spildevandsselskabet kan i særlige tilfælde foretage hel eller delvis tilbagebetaling af tilslutningsbidrag ved en hel eller delvis udtræden af kloakfællesskabet.
  - Spildevandsselskabet kan ikke tilbagetale mere end 40 % ved udtræden af tag- og overfladevand, men har ikke pligt til at betale, og må betale en mindre procent.
  - Spildevandsselskabet kan i særlige tilfælde opkræve kompensation ved en ejendoms udtræden af kloakfællesskabet.

Tilslutningsbidrag

Oprindeligt og supplerende tilslutningsbidrag

- Tilslutningsbidrag kan ikke opkræves i forhold til ejendomme, som allerede er tilsluttet kloak eller pålignet et tilslutningsbidrag.
  - Undtagelse: i tilfælde af udstykning fra en boligejendom opkræves tilslutningsbidrag fra den eller de frastykkede parceller, hvis parcellen ikke efter udstykning er tilslutning og der er ført stik frem.
  - Undtagelse: Ved ændring i beregningsgrundlaget for tilslutningsbidraget for en erhvervsejendom opkræves et supplerende tilslutningsbidrag
    - Ex1: Matrikulær udvidelse af en tilsluttet ejendom med et utilsluttet areal
    - Ex2: Udstykning af en ejendom, der oprindeligt har betalt et nedsat tilslutningsbidrag

Tilslutningsbidrag

Kolding-sagen – U 2013.1332 H

- Anpartsselskabet købte i 1999 et areal af kommune (K) og betalte som en del af købesummen tilslutningsbidrag for ejendommen som erhvervsejendom. Senere blev arealet udstykket i parceller, og spildevandsselskabet (S), der havde overtaget K's spildevandsvirksomhed, krævede kloaktilslutningsbidrag for parcellerne.
- For Højesteret var der kun spørgsmål om forståelsen af betalingslovens § 2, stk. 4.
- Højesteret fandt, at der ikke var hjemmel i den nævnte bestemmelse til at kræve tilslutningsbidrag for de frastykkede parceller i et tilfælde, hvor der sker udstykning af parceller med henblik på opførelse af boliger, når udstykningen sker fra en ejendom, hvor der ikke var boliger, og for hvilken der er betalt tilslutningsbidrag efter reglerne om erhvervsejendomme.
- Da der på ejendommen forud for udstykningen ikke var boliger, og da der ved tilslutningen til spildevandsanlægget var betalt tilslutningsbidrag på grundlag af ejendommens areal efter reglerne om erhvervsejendomme, var spildevandsselskabet ikke berettiget til at kræve nyt tilslutningsbidrag pr. boligenhed for de udstykkede parceller.
- Det var uden betydning, at det før udstykningen ved lokalplan var bestemt, at området skulle anvendes til boligformål.
- Højesteret stadfæstede herved landsrettens dom.

Tilslutningsbidrag

Overtagelse af private spildevandsanlæg – fx som privat byggemodning

- Problemstillinger vedrørende tilslutningsbidrag kan også opstå i forbindelse med spildevandsselskabers overtagelse af private spildevandsanlæg i medfør af bestemmelsen i betalingslovens § 6, stk. 1:
”Hvis et spildevandsanlæg omfattes af § 5, stk. 1, overtages af et spildevandsforsyningsselskab omfattes af § 2, stk. 1, i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, opkræves tilslutningsbidrag, jf. § 2, og der ydes ejerne godtgørelse for anlæggets værdi”
  - Forudsat et økonomisk opgør, hvor tilslutningsbidraget modregnes i købesummen for anlægget
  - Særligt problematisk i forbindelse med udstykninger af eksisterende erhvervsejendomme – fx byomdannelsesprojekter.

HOFOR-sagen

...det sidste punktum er sat

HOFOR-sagen

Sagens oplysninger

- FB-Gruppen købte det tidligere Grønttorv.
- Ejendommen var en erhvervsejendom tilsluttet kloak.
- På ejendommen skulle opføres ca. 4000 nye boliger samt to nye børnehaver.
- De enkelte boligblokke skulle udskilles i særskilte matrikler.
- Spildevandsplanen indeholdt følgende beskrivelse:
  - *”Området kloakeres på privat foranledning med efterfølgende offentlig overtagelse. Når kloakering er afsluttet overtager HOFOR kloakkerne for spildevand og vejvand efter reglerne i betalingsloven og Hofors betalingsvedtægt”.*
- Parterne indgik en overtagelsesaftale vedr. kloakkerne
  - Aftalen var betinget af, at FB Gruppen inden et år ved domstolene kunne prøve spørgsmålet, om selskabet var berettiget til kompensation.
  - Enighed om, at der ikke skulle betales tilslutningsbidrag.

HOFOR-sagen

Synspunkter under sagen

- **FB Gruppen:**
  - HOFOR har forsyningspligt i forhold til enkelte matrikler ved udstykning af ejendommen, jf. MBL § 32 b, stk. 1, hvorefter selskabet har forsyningspligt til "ejendomme" inden for kloakoplandet.
  - HOFOR har pligt til at betale vederlag ved overtagelse af kloakanlæg efter betalingslovens § 6, når selskabet overtager et privat spildevandsanlæg.
  - HOFOR's pligt til at betale vederlag ved overtagelse af kloakanlæg efter betalingslovens § 6 gælder, uanset om selskabet kan oppebære et tilslutningsbidrag.
- **HOFOR:**
  - HOFOR har ikke forsyningspligt i forhold til ejendommen, når den udstykkes i særskilte matrikler, idet selskabet har opfyldt selskabets forsyningspligt ved at forsyne den oprindelige ejendom.
  - HOFOR har ikke pligt til at betale vederlag ved overtagelse af privat kloakanlæg efter § 6, når selskabet ikke har forsyningspligt.
  - HOFOR har ikke pligt til at betale vederlag ved overtagelse af privat kloakanlæg efter § 6, når selskabet ikke får tilslutningsbidrag.

HOFOR-sagen

Københavns Byrets dom af 28. juni 2018

- *”Retten lægger vægt på, at den oprindelige ejendom er tilsluttet spildevandsforsyningen, og at der ikke opkræves tilslutningsafgift, fordi den oprindelige ejendom tidligere har betalt en sådan som erhvervsejendom. HOFOR Spildevand har således opfyldt sin forsyningspligt til den oprindelige ejendom.*
- *MBL § 32b, stk. 1, med tilhørende bemærkninger i lovforslaget til denne bestemmelse, jf. lovforslag nr. 91 af 16. december 2015, findes ikke at afklare den situation, hvor der er ført stikledning frem til grundgrænsen, og hvor der er sket tilslutning, men hvor ejeren efterfølgende vælger at opdele ejendommen i yderligere matrikelnumre inden for den oprindelige grundgrænse.*
- *Retten finder, at det forhold, at ejeren af den oprindelige ejendom beslutter at omdanne ejendommen med den følge, at der skal etableres et nyt spildevandsanlæg inden for den oprindelige ejendoms skelgrænser, ikke fører til, at HOFOR Spildevand derved - inden overtagelsen af anlægget - får udvidet sin forsyningspligt.”*

HOFOR-sagen

Københavns Byrets dom af 28. juni 2018

- *”Betalingslovens § 6, stk. 1, findes i et tilfælde som det foreliggende, hvor HOFOR Spildevand har opfyldt sin forsyningspligt i forhold til den oprindelige ejendom, ikke at skabe en selvstændig forpligtelse til at betale for overtagelsen af et nyopført anlæg inde på samme ejendom. Retten har herved lagt vægt på formålet med indførelsen af betalingsloven og herunder ønsket om at skabe rimelige og ligelige økonomiske vilkår mellem ejerne af de private anlæg indbyrdes og for deltagerne i kloakforsyningen som helhed.”*

HOFOR-sagen

Landrettens dom af 28. januar 2020

- Byrettens dom af 28. juni 2018 blev anket til landsretten.
- Landsretten fastslog ved dom af 28. januar 2020, at et spildevandsselskab er forpligtet til at forsyne ejendomme i selskabets forsyningsområde ved at føre stikledning frem til grundgrænsen.
- Når dette er sket, har ejendomsejerne pligt til at tilslutte sig spildevandsselskabet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 4.
- På den baggrund fandt landsretten, at bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, måtte forstås således, at boligejendomme, der udstykkes fra en allerede tilsluttet erhvervsejendom inden for forsyningssselskabets eksisterende kloakeringsområde, var omfattet af spildevandsselskabets forsyningspligt, herunder pligten til at føre stikledning frem til de udstykkede ejendommers grundgrænse.

HOFOR-sagen

Landrettens dom af 28. januar 2020

- I medfør af betalingslovens § 6, stk. 1, skal der ved et spildevandsselskabs overtagelse af et privat spildevandsanlæg opkræves tilslutningsbidrag, jf. betalingslovens § 2, og ydes ejerne godtgørelse for anlæggets værdi.
- Da spildevandsselskabet i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, har været forpligtet til at føre stikledning frem til de udstykkede ejendommers grundgrænse, fandt landsretten, at den manglende adgang til at opkræve tilslutningsbidrag i forbindelse med udstykningen **ikke i sig selv** kunne medføre, at spildevandsselskabet **fritages** for at yde ejendomsejer godtgørelse for den eventuelle værdi af det spildevandsanlæg, som ejendomsejer havde udført med henblik på de udstykkede ejendommers spildevandsforsyning

HOFOR-sagen

Højesterets kendelse af 13. august 2020

- Afgrænsning af Højesterets behandling:
- *HOFOR har ikke bestridt at skulle betale for overtagelsen af spildevandsanlægget, hvis det er omfattet af HOFORs forsyningspligt at føre en stikledning til spildevand frem til grundgrænsen for hver af de udstykkede boligejendomme. I byretten er dette spørgsmål om forsyningspligt udskilt til særskilt afgørelse. Hovedspørgsmålet for Højesteret er derfor, om forsyningspligten efter miljøbeskyttelsesloven omfatter det foreliggende tilfælde.*
- Spørgsmål om betaling – herunder spørgsmålet om *anlæggets værdi* er derfor stadig uafklaret!

HOFOR-sagen

Højesterets kendelse af 13. august 2020

- Højesterets præmisser om forsyningspligten (ejendomsbegrebet):
- *Miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, fastsætter, at et forsyningsselskab er forpligtet til at forsyne "ejendomme" i spildevandsselskabets kloakeringsområde som fastlagt af kommunalbestyrelsen, jf. § 32. Ifølge forarbejderne præciserer § 32 b, stk. 1, den hidtil gældende retstilstand og praksis i kommuner og forsyningsselskaber, uden at det er nærmere beskrevet i forarbejderne, hvad denne retstilstand og praksis gik ud på blandt andet i forbindelse med udstykning. Det fremgår imidlertid af forarbejderne, at forsyningspligten efter bestemmelsen gælder i eksisterende og planlagte kloakeringsområder, der hører til forsyningsselskabet, og at forsyningspligten indebærer, at forsyningsselskabet skal føre stikledning frem til en ejendoms grundgrænse, så selskabet kan modtage spildevandet fra den pågældende ejendom.*
- *Højesteret finder, at der ikke er holdepunkter for at antage, at udtrykket "ejendomme" i bestemmelsen skal forstås på anden måde end lovgivningens almindelige forståelse af dette udtryk i bl.a. udstykningsloven. Miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, må derfor forstås sådan, at et forsyningsselskabs forsyningspligt også omfatter tilfælde, hvor ejendomme bliver udstykket fra en allerede tilsluttet ejendom inden for forsyningsselskabets kloakeringsområde*

HOFOR-sagen

Højesterets kendelse af 13. august 2020

- Højesterets præmisser om forsyningspligten (tilslutningsbidraget):
- *Efter § 6, stk. 1, i betalingsloven skal der ved et spildevandsforsyningssselskabs overtagelse af et privat spildevandsanlæg opkræves tilslutningsbidrag, jf. § 2, og ydes ejerne godtgørelse for anlæggets værdi. Spørgsmålet om, hvorvidt der kan opkræves tilslutningsbidrag i forbindelse med det økonomiske opgør, skal dermed afgøres efter § 2, hvorefter der som udgangspunkt ikke kan opkræves tilslutningsbidrag for ejendomme, der tidligere er pålagt tilslutningsbidrag.*
- *Betalingsloven regulerer ikke spørgsmålet om forsyningspligt – heller ikke i tilfælde, hvor lovens § 2 fører til, at der ikke skal betales tilslutningsbidrag. Reglerne i § 2 bygger på hensynet til at undgå dobbeltbetaling af tilslutningsbidrag ved udstykning fra erhvervsjendomme, jf. Højesterets dom af 14. februar 2013 (UfR 2013.1332), og ikke på en forudsætning om, at der i denne situation ikke er forsyningspligt. Spørgsmålet om forsyningspligt skal derfor afgøres efter miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, der som nævnt foran indebærer, at forsyningspligten også omfatter udstykkede ejendomme inden for forsyningssselskabets kloakeringsområde. Der er ikke grundlag for at forstå miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, således, at forsyningspligten ikke omfatter udstykkede ejendomme, når der efter betalingslovens § 2 ikke skal betales tilslutningsbidrag i forbindelse med udstykningen. En sådan forståelse følger ikke af ordlyden af miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, og har i øvrigt heller ikke støtte i bestemmelsens forarbejder.*

HOFOR-sagen

Højesterets kendelse af 13. august 2020

- Højesterets præmisser om forsyningspligten (konklusion):
- *Sammenfattende finder Højesteret, at det er omfattet af HOFORs forsyningspligt efter miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, at føre en stikledning til spildevand frem til grundgrænsen for hver af de udstykkede ejendomme. Da det herefter er ubestridt, at HOFOR skal betale for overtagelsen af spildevandsanlægget, tages Ny Valbys principale påstand til følge.*
- *(Det bemærkes herved, at der ikke er taget stilling til, om byretten har kompetence til at behandle de hjemviste betalings spørgsmål, uden at der foreligger en afgørelse om disse spørgsmål fra taksationsmyndighederne, jf. betalingslovens § 6, stk. 2.)*

- Hvad har vi lært?
  - ”Kolding-dommen” har lært os, at der ikke betales tilslutningsbidrag, når tilsluttede erhvervsejendomme udstykses og bebygges med boliger. Det princip er *gentaget* i præmisserne i HOFOR-sagen.
  - Forsyningspligtens afgrænsning sker ved en fortolkning af miljøbeskyttelsesloven (og spildevandsplanen) – uafhængigt af spørgsmålet om tilslutningsbidrag og ved brug af udstykningslovens ejendomsbegreb.
  - Forsyningspligten aktualiserer (sandsynligvis) pligten til at betale en godtgørelse for anlæggets værdi ved overtagelse af et spildevandsanlæg, der er udført som privat byggemodning – men principperne for godtgørelsens fastsættelse er stadig ikke fastlagt i HOFOR-sagen.

Novafos-sagen

Østre Landsrets dom af 23. februar 2021

Østre Landsrets dom af 23. februar 2021

Afgørelse i Novafos-sagen

- Østre Landsret har den 23. februar 2021 stadfæstet Retten i Lyngbys afgørelse om rækkevidden af Novafos' forsyningspligt.
- Oplysningerne i sagen
- *Projektudviklingsselskabet LD Projekt III ApS købte ved købsaftale af 13. oktober 2017 af Frederikssunds Kommune ejendommen beliggende Strandvangen 2 (matr.nr. 30ap Oppe Sundby By) i Frederikssund. Ejendommen, som LD Projekt III ApS ville udvikle til boliger, var tidligere udenoms arealer til en nu nedlagt skole og blev købt efter offentligt udbudt.*
- LD Projekt III ApS udstykkede grunden i godt 30 parceller, hvorpå selskabet opførte boliger med henblik på salg.
- LD Projekt III ApS etablerede og bekostede et regn- og spildevandsanlæg på ejendommen og udstykningerne herfra, da der ikke kunne opnås enighed med Novafos Spildevand Frederikssund A/S om omfanget af dette selskabs forsyningspligt.

Østre Landsrets dom af 23. februar 2021

Afgørelse i Novafos-sagen

- Frederikssunds Kommunes spildevandsplanen
- *Skolebygningerne på matr.nr. 30ap, Oppe Sundby By, Oppe Sundby, er allerede inddraget i Frederikssund Kommunes spildevandsplan, som en del af det separatkloakerede opland 334. De tilhørende udendørsarealer som boldbaner og legeplads, er ikke inddraget i spildevandsplanen. Med dette tillæg til spildevandsplanen vil hele matr.nr. 30ap, Oppe Sundby By, Oppe Sundby blive inddraget i spildevandsplanen. [...]*
- Spildevand
- *Der etableres et spildevandsstik til alle matrikler i opland 361 og 362. Alt spildevand ledes via Novafos' spildevandskloak til Frederikssund Renseanlæg. Området får to tilslutningspunkter til den eksisterende spildevandskloak i Strandvangen (se bilag 6).*
- Overfladevand
- *Tag-, overfalde- og vejvand ledes fra den enkelte matrikel via linjeafvanding i vejen, til nedsivning i f.eks. faskine, wadi, regnbed eller bassin.*
- Spildevandskloak og regnvandssystem
- *Udgifter til etablering og drift af regn- og spildevandskloakken afholdes af Novafos. Novafos er ansvarlig for spildevandskloakering og regnvandsafledning frem til matrikelskel. Etablering og drift af kloakanlæg indenfor matrikel er grundejers ansvar.”*

Østre Landsrets dom af 23. februar 2021

Afgørelse i Novafos-sagen

- LD Projekt III ApS påstod, at Novafos var forpligtet til at overtage anlægget imod at betale en godtgørelse for anlæggets værdi efter betalingslovens § 6, og at Novafos var forpligtet til at betale udgifterne for anlæggets deklarerung.
- Novafos gjorde derimod gældende, at der ikke er en indbyrdes sammenhæng imellem miljøbeskyttelseslovens regler om tilslutningspligt og forsyningspligt. Med tilslutningspligten varetages et hensyn til, at den spildevandsforsyning, der udføres, gennemføres og kan gennemtvinges i forhold til de berørte ejendomme. Det miljømæssige aspekt ved tilslutningspligten gør sig ikke tilsvarende gældende for forsyningspligten i forhold til allerede tilsluttede ejendomme, da der her blot er tale om et betalingsspørgsmål i forhold til opførelse af det anlæg, som skal sikre, at spildevand fra ny bebyggelse på den oprindeligt forsynede ejendom ledes til spildevandsselskabets anlæg.

Østre Landsrets dom af 23. februar 2021

Afgørelse i Novafos-sagen

- Østre Landsrets dom:
- *Efter miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, der blev indsat ved lov nr. 132 af 16. februar 2016, er et spildevandsforsyningsselskab forpligtet til at forsyne ejendomme i spildevandsforsyningsselskabets forsyningsområde som fastlagt af kommunalbestyrelsen. Af forarbejderne fremgår, at bestemmelsen præciserer den gældende retstilstand og praksis i kommuner og spildevandsforsyningsselskaber omfattet af den foreslåede § 2, stk. 1, i vandsektorloven. Der er under sagen ikke oplyst nærmere om hidtidig praksis i kommuner og spildevandsforsyningsselskaber i tilfælde som det foreliggende. Af udtalelser fra Miljøstyrelsen fremgår imidlertid, at Miljøstyrelsen forud for bestemmelsens indførelse var af den opfattelse, at kloakforsyningen i tilfælde af udstykning af en ejendom inden for offentlig kloakopland var forpligtet til at føre stik frem til hver af de frastykkede grunde, forudsat at disse efter udstykningen ikke allerede var forsynet med stik. Af udtalelse af 8. maj 2019 fra Miljø- og Fødevarerministeriet fremgår, at Miljøstyrelsen fortsat er af denne opfattelse.*
- *Af forarbejderne til miljøbeskyttelseslovens § 32 b, stk. 1, fremgår endvidere, at forsyningspligten indebærer, at spildevandsforsyningsselskabet skal føre stikledning frem til grundgrænsen, således at selskabet kan modtage spildevandet fra den pågældende ejendom. Når dette er sket, har ejendomsejerne pligt til at tilslutte sig spildevandsforsyningsselskabet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 4, 1. pkt. Af forarbejderne fremgår videre, at forsyningspligten gælder i de eksisterende og planlagte forsyningsområder, som hører til spildevandsforsyningsselskabet.*

Gæsteprincippet

Nyere domstolspraksis

Gæsteprincippet

Afgrænsning af gæsteprincippet

- Gæsteprincippet er udtryk for en udfyldende regel, som regulerer, hvem der skal afholde udgifterne til omlægning af ledninger mv., som er nedlagt på en fremmed ejendom
- Højesteret har i flere domme, herunder vintapperrampe-sagen, defineret gæsteprincippet som følgende:
  - *”Gæsteprincippet er betegnelsen for en **udfyldende regel, der finder anvendelse i tilfælde, hvor der uden vederlag er givet tilladelse til at anbringe en ledning på en ejendom.** Reglen indebærer, at ledningsejeren som »gæst« skal bære ledningsarbejder, der er nødvendiggjort af arealejerens ændrede benyttelse af det areal, hvor ledningen er anbragt. [...]”*
- Gæsteprincippet er eksempelvis lovfæstet i vejlovens § 77:
  - *”§ 77 **Arbejder på ledninger i eller over offentlige veje og stier**, herunder om nødvendigt flytning af ledninger i forbindelse med arbejder, der iværksættes af vejmyndigheden **inden for rammerne af de formål, som vejmyndigheden kan varetage, betales af ledningsejeren.***
*Stk. 2. **Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis andet er særligt bestemt ved aftale, kendelse afsagt af en ekspropriationskommission** nedsat i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom **eller afgørelse truffet af en kommunalbestyrelse efter vandforsyningslovens §§ 37 og 38, jf. § 40 [...]**”*

Gæsteprincippet

Gæsteprincippetets indhold

- Ledningsejeren må etablere en ledning placeret på tredjemands areal, uden at der skal betales erstatning eller kompensation herfor. Ledningsejeren må dog respektere grund-/vejejerens vilkår for placering.
- Ledningsejeren må foretage vedligeholdelsesarbejder på sin ledning for egen regning. Retableringsomkostninger i den forbindelse må ledningsejeren endvidere selv betale.
- Ledningsejeren forpligter sig derimod til at afholde udgifterne til en ledningsflytning eller ændring, i tilfælde hvor grund- eller vejejeren foretager en saglig begrundet disposition over sin ejendom, herunder f.eks. foretager en ændring af en vej, som samtidig indebærer, at det nødvendiggøres, at en ledning skal flyttes.

Gæsteprincippet

Verserende sager i Højesteret om gæsteprincippet

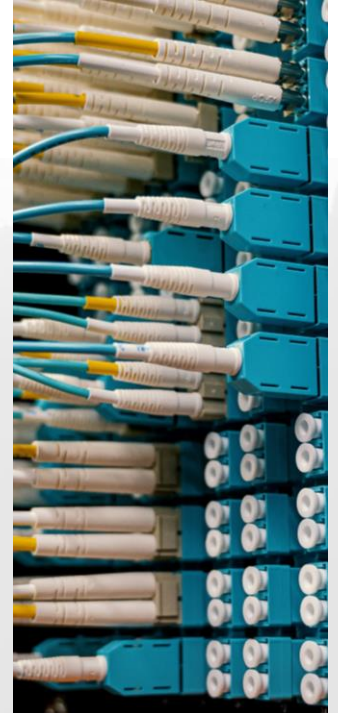
- **Verserende sager for Højesteret:**
  - ”Landvæsenskommissionssagen”
(Vestre Landsrets dom af 4. juni 2020 (U 2020.2614 V))
  - ”Kriegers Flak-sagerne”
(Vestre Landsrets dom af 7. januar 2021)
  - ”Holstebromotorvej-sagerne”
(Vestre Landsrets dom af 29. januar 2021)

Transformerstationssagen

Retten i Lyngbys dom af 2. juli 2021

- Sagens problemstilling:
  - Hvem der skal betale udgifterne i forbindelse med nedlæggelsen af en transformerstation, og etablering af en ny transformerstation på samme ejendom.

Transformerstationssagen

Retten i Lyngbys dom af 2. juli 2021

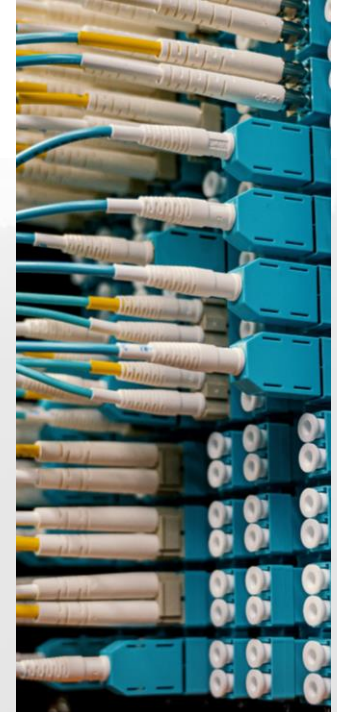
- Sagens baggrund:
  - Transformerstationen var oprindeligt opstillet i 1964 med henblik på at servicere et offentligt ejet børnehospital, og havde på intet tidspunkt leveret strøm til andre end de bygninger, der lå på ejendommen.
  - Retten lagde i sagen til grund, at der ikke var ydet et vederlag i forbindelse med indgåelsen af aftalen om opstilling af transformerstationen på ejendommen.
  - Arealejeren ønskede at udvikle ejendommen, og ville i den forbindelse frasælge den del af ejendommen, hvor transformerstationen var beliggende.
  - Den hidtidige transformerstation blev nedlagt, og der blev i stedet etableret en transformerstation et andet sted på ejendommen. Den nye transformerstation var fuldt udnyttet, og havde siden opstillingen alene serviceret arealejer, og ville også i fremtiden – pga. størrelse og udnyttelsesgrad – alene servicere arealejerens bygninger på ejendommen.

Transformerstationssagen

Retten i Lyngbys dom af 2. juli 2021

- **Arealejeren** anførte bl.a.:
  - at gæsteprincippet fandt anvendelse, sådan at transformerstationen var ”gæst” på ejendommen, og at forsyningsselskabet derfor skulle afholde udgifterne med flytning, også i en situation hvor flytningen var begrundet i arealejerens forhold.
- **Forsyningsselskabet** anførte bl.a.:
  - at gæsteprincippet ikke fandt anvendelse, dels fordi det var fraveget ved aftale i standardbetingelserne, og dels fordi transformerstationen alene var placeret i grundejerens interesse.

Transformerstationssagen

Retten i Lyngbys dom af 2. juli 2021

- Byretten fandt, at:
  - *”hensynene bag gæsteprincippet ikke finder anvendelse, når en transformerstation er etableret på en ejendom alene med henblik på at forsyne ejendommens ejer, og ejendommens ejer ønsker transformerstationen flyttet med den begrundelse, at ejeren ønsker at udvikle ejendommen, herunder at sælge en del af ejendommen fra. Arealejeren har i dette tilfælde ikke stillet ejendom til rådighed for det samlede forsyningsnet, og ejeren har derfor ikke handlet svarende til en gavegiver.*
  - *”Arealer [..] må i dette tilfælde afholde udgifterne til flytning af transformerstation”*

Transformerstationssagen

Retten i Lyngbys dom af 2. juli 2021

- Hvad viser sagen om transformerstationen?
  - Gæsteprincippet finder ikke anvendelse, når en transformerstation eller et ledningsanlæg er etableret på en ejendom med henblik på alene at forsyne ejendommens ejer.
  - Hvis arealejeren modsat stiller ejendommen til rådighed for det samlede forsyningsnet i et område finder gæsteprincippet anvendelse
    - Se også Overtaksationskommissionen for Hovedstadsområdet og Bornholm kendelse af 15. januar 2013 (otax nr. 3/2012) i ”Bageri-sagen”

- Efter vores oplysninger er byretsdommen ikke anket.

Bageri-sagen

Overtaksationskommissionen for Hovedstadsområdet og Bornholm kendelse af 15. januar 2013 (otax nr. 3/2012)

- Sagens problemstilling
  - Hvorvidt et forsyningsselskab skulle afholde omkostningerne ved flytning af to transformestationer, som var etableret uden vederlag til lodsejeren, i forbindelse med en kommunens ekspropriation af et areal til forlægning af en vej.
- Overtaksationskommissionen fandt ikke at gæsteprincippet var fraveget, og henviste til at:
  - *"[...]at transformatorstationerne var og er led i opfyldelsen af forsyningsvirksomhedens almindelige leveringsforpligtelse over for brugerne i området, og at transformatorstationernes anbringelse på ejendommen således ikke skete alene i Le Blé d'Ors interesse, selv om denne virksomheds særlige forhold måtte have været den umiddelbare anledning til transformatorstationernes etablering, jf. herved § 2, stk. 2, sidste pkt., i det ovenfor gengivne uddrag af de dagældende almindelige leveringsbetingelser (sagens bilag 4).*

Ekspropriation til fordel for spildevandsanlæg

Miljøbeskyttelseslovens § 58 og planlovens § 47

Lovgrundlaget

Planloven og miljøbeskyttelsesloven

- Ekspropriation kan ske med hjemmel i:
  - Miljøbeskyttelseslovens § 58, stk. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen i nødvendigt omfang kan træffe afgørelse om ekspropriation til fordel for spildevandsanlæg, når der er meddelt tilladelse til anlægget, eller
    - NB! Begrænsninger i ekspropriationsadgangen til fordel for spildevandsanlæg, der ikke er ejet af spildevandsselskaber omfattet af vandsektorloven
  - Planlovens § 47, hvorefter kommunalbestyrelse kan ekspropriere fast ejendom, der tilhører private, eller private rettigheder over fast ejendom, når ekspropriationen vil være af væsentlig betydning for virkeliggørelsen af en lokalplan eller en byplanvedtægt (forudsætter, at anlægget placeres inden for lokalplanområdet) og for varetagelsen af almene samfundsinteresser
- Uanset om ekspropriationen sker med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven eller planloven, gælder det almindelige proportionalitetsprincip

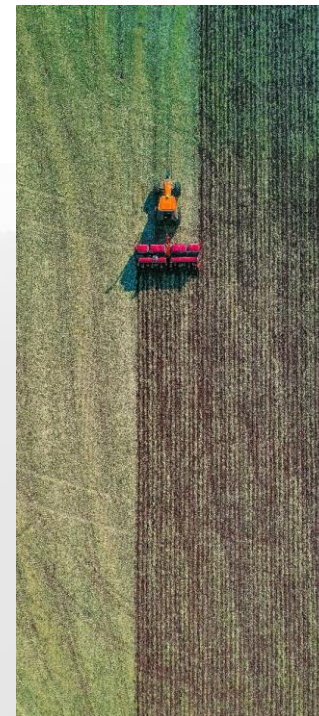
Spildevandsanlæg på landbrugsjord

Spildevandsanlæg

Landsaftalen for vand- og spildevandsanlæg i landbrugsjord

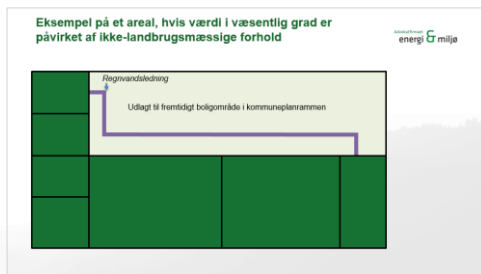
- Aftaleparterne er:
  - Landbrug & Fødevarer
  - Dansk Vand- og spildevandsforening (DANVA)
  - Danske Vandværker
- Principper for erstatningsfastsættelse
  - Fælles opfattelse af, at niveauet nogenlunde er svarende til de, der vil blive givet i erstatning ved kommissioner, voldgift og domstolene
  - Landsaftalen omfatter fx ledningsanlæg og pumpestationer, men ikke bassinanlæg
- Landsaftalerne er ikke bindende for taksationsmyndigheder, domstole, spildevandsselskaber eller de enkelte lodsejere.
- Hvis det ikke er muligt at indgå frivillig aftale, er der ekspropriationshjemmel i henholdsvis vandforsyningsloven og miljøbeskyttelsesloven alt afhæng af hvad der eksproprieres til.

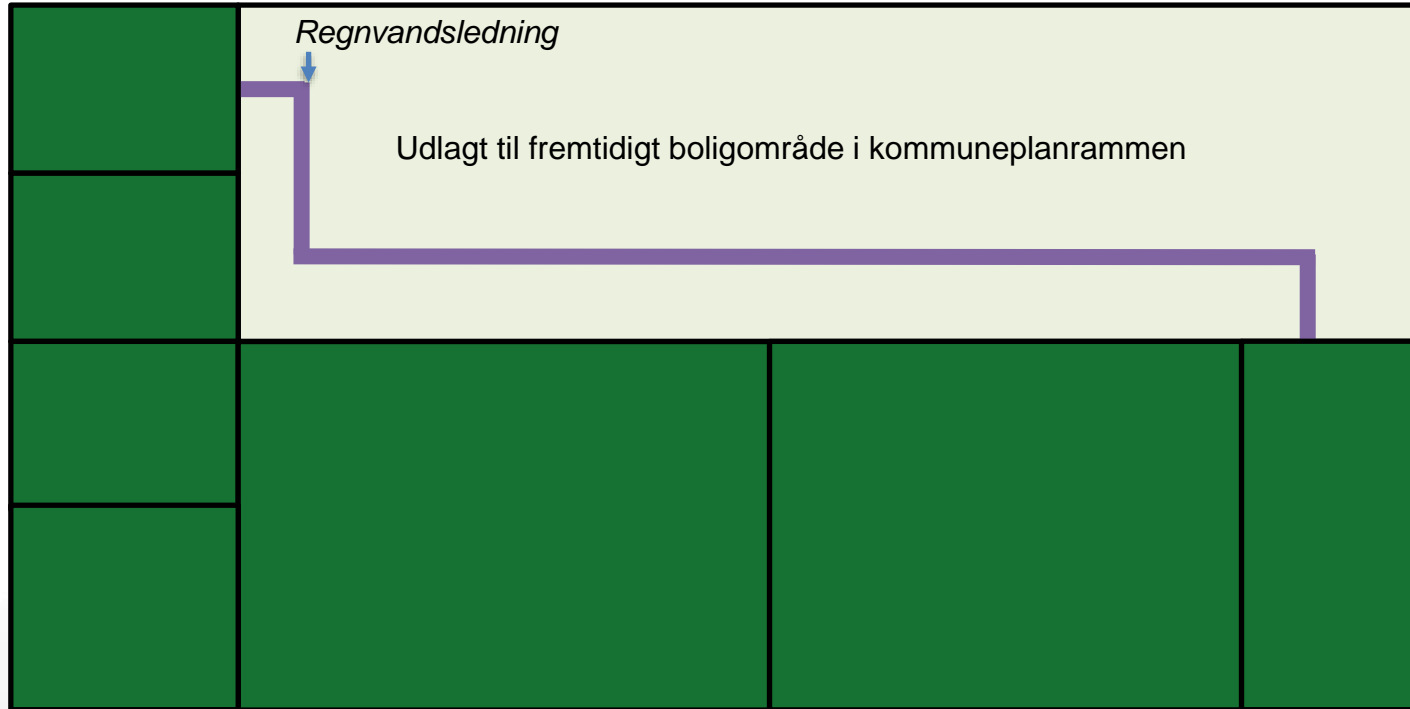
Spildevandsanlæg

Landsaftalen for vand- og spildevandsanlæg i landbrugsjord

- Landsaftalen gælder kun, når der er tale om almindelige landbrugsjorder
- Derimod gælder landsaftalen ikke for arealer, hvis værdi i væsentlig grad er påvirket af ikke-landbrugsmæssige forhold:
  - Byzone- eller sommerhusområder
  - Arealer i landzone, der fx efter offentlige planer kan udnyttes til andet end jordbrugsmæssige formål.
- Eksempel på et areal, hvis værdi i væsentlig grad er påvirket af ikke-landbrugsmæssige forhold:

Eksempel på et areal, hvis værdi i væsentlig grad er påvirket af ikke-landbrugsmæssige forhold

Spildevandsanlæg i byzone

Spildevandsanlæg i byzone

Ledningsanlæg

- Ved anbringelse af ledningsanlæg i byzone fastsættes erstatningen til et fast beløb pr. kvadratmeter
  - Se taksationskommissionens for Vejle kendelse af 21. juni 2021:
    - *”Servituterstatninger på arealer i byzone fastsættes efter almindelig taksationspraksis til et fast beløb pr. m2. Dette understøttes af den praksis, som [spildevandsselskabet] har forelagt kommissionen. Dermed kan man sikre, at værdiforringelsen af helt sammenlignelige ejendomme må vurderes ens, selv om de er vurderet forskelligt til offentlige grundværdi.”*
- Størrelsen af kvadratmeter beløbet må fastsættes ud fra en vurdering af indgrebets betydning for ejendommen udnyttelse som udgangspunkt ud fra den planlægning, der var gældende på tidspunktet for beslutningen om anlægget.

Erhvervelse af arealer til regnvandsbassiner

Miljøbeskyttelseslovens § 58 og planlovens § 47

Erhvervelse af arealer til regnvandsbassiner

Problemstillingen

- Der skal etableres et regnvandsbassin, som skal betjene udstykning i et nyt lokalplanområde
- Arealet til regnvandsbassinet erhverves ved frivillig aftale eller ekspropriation
- Med hvilken hjemmel kan der eventuelt eksproprieres, og hvordan skal erstatningen fastsættes, når regnvandsbassinet placeres:
  - Inden for lokalplanområdet
  - Uden for lokalplanområdet

Erhvervelse af areal til regnvandsbassiner

Ekspropriation inden for lokalplanområdet

- Når der i et nyt lokalplanområde, som en forudsætning for lokalplanens realisering, skal udføres et bassinanlæg.
- Ekspropriation kan ske med hjemmel i:
  - Miljøbeskyttelseslovens § 58, stk. 1
  - Planlovens § 47
- Ejeren kan muligvis også begære arealet overtaget mod erstatning efter planlovens § 48, stk. 1, hvorefter ejeren kan forlange en ejendom overtaget af kommunen mod erstatning, når en lokalplan har forbeholdt en ejendom til offentligt formål.
- Beslutningen om at ekspropriere træffes af kommunalbestyrelsen på spildevandsselskabets anmodning.
- Hvordan skal erstatningen fastsættes?
  - Afhænger af, om det pågældende areal eksproprieres helt eller delvist.

Erhvervelse af areal til regnvandsbassiner

Ekspropriation inden for lokalplanområdet

- Udgangspunktet efter de almindelige ekspropriationsretlige regler er, at grundejeren skal have fuld erstatning.
- Ved delvis ekspropriation vil grundejeren fortsat kunne udnytte den resterende del af ejendommen til bebyggelse, når lokalplanen realiseres:
  - Hvis etableringen af bassinet udgør en forudsætning for lokalplanens realisering, vil en ekspropriation til fordel for bassinet dermed også indirekte medføre en økonomisk fordel for grundejeren. Alternativet er jo, at lokalplanen ikke kan realiseres.
  - Der skal i disse tilfælde ske fradrag for fordele og måske endda ikke ydes erstatning, hvis etableringen af bassinet er en forudsætning for at realisere lokalplanen.
    - Se MAD 2014.382, hvor erstatning ikke blev tilkendt, da ejerens gevinst ved realisering af den samlede lokalplan langt oversteg værdien af arealet til det bassin, som skulle etableres for at sikre afvanding inden for lokalplanområdet med henblik på at forhindre afledning til nærliggende vandløb.
- Heller ikke mulighed for overtagelse efter planlovens § 48, stk. 1, da regnvandsbassinet ikke anses for et offentligt anlæg, hvis det alene skal modtage og aflede regnvand fra private ejendomme i lokalplanområdet (MAD 2010.2757).

Erhvervelse af areal til regnvandsbassiner

Ekspropriation inden for lokalplanområdet

- Ved fuldstændig ekspropriation overtages hele den pågældende ejendom.
- Grundejeren vil derfor ikke opnå nogen fordel ved ekspropriationen, som kan begrunde en nedsættelse af erstatningen, selvom ekspropriationen udgør en forudsætning for lokalplanens realisering → Grundejeren har derfor fortsat krav på fuld erstatning.
- Erstatningen fastsættes til ejendommens forventningsværdi, dvs. efter de udnyttelsesmuligheder og forventninger, der har været knyttet til ejendommen, før den i lokalplanen blev udlagt til bassin anlæg.
  - Selvom ejendommen tidligere har været beliggende i landzone, kan der således være grundlag for en forventning om, at ejendommen i fremtiden kunne have været anvendt til bebyggelse, fx hvis området i kommuneplanlægningen har været udpeget til byvækst.
  - Kan betyde, at erstatningen skal fastsættes til prisen for byggejord i stedet for landbrugsjord.

Erhvervelse af areal til regnvandsbassiner

Ekspropriation **uden** for lokalplanområdet

- Når regnvandsbassinet skal placeres uden for lokalplanområdet, og der ikke er ejermæssigt sammenfald mellem bassinarealet og udstykningen i den nye lokalplan.
- Ekspropriation er alene mulig efter miljøbeskyttelseslovens § 58, stk. 1.
  - Men altså ikke efter planlovens § 47, stk. 1, da det forudsætter, at bassinarealet er beliggende inden for lokalplanområdet
- Da arealet forudsættes at være beliggende uden for det lokalplanområde, som bassinet skal modtage og aflede regnvand fra, vil ejeren som udgangspunkt således ikke opnå nogen fordele ved ekspropriationen, som kan begrunde, at erstatningen nedsættes eller bortfalder.
- Der skal som udgangspunkt derfor ydes fuld erstatning svarende til arealets forventningsværdi inden ekspropriationsbeslutningen, eller før arealet blev udlagt til regnvandsbassin i en eventuel (anden) lokalplan.

Erhvervelse af areal til regnvandsbassiner

Ekspropriation uden for lokalplanområdet

- Forventningsværdien svarer som udgangspunkt til værdien som landbrugsjord for arealer i landzone.
- Erstatningen kan endda forhøjes ud over forventningsværdien, hvis regnvandsbassinet faktisk udgør en nødvendig forudsætning for udstykningen i det eksisterende eller nye lokalplanområde.
  - Begrundelsen er, at man ved at placere regnvandsbassinet uden for udstykningsområdet undgår at anvende dyr boliganvendelig jord til formålet.
    - Se MAD 2007.242, hvor erstatningen med denne begrundelse blev forhøjet fra den oprindeligt anvendte værdi som landbrugsjord på 13 kr./m² til et skønsmæssigt højere beløb på 25 kr./m².
  - Det forudsætter dog, at regnvandsbassinet i det konkrete tilfælde faktisk udgør et nødvendigt anlæg for et nærliggende nyt boligområde.
    - Se MAD 2017.524 hvor regnvandsbassinet intet havde med afvandingen fra byudviklingsområdet at gøre, og placeringen syd for vejen heller ikke var valgt for at optimere udnyttelsen af kommunens egne boligudviklingsarealer nord for vejen.

Klimatilpasningsloven

...og de tilhørende bekendtgørelser

Klimatilpasning

Lov, bekendtgørelser og vejledning

- Udmøntning af den politiske aftale af 15. maj 2020 om spildevandsselskabers klimatilpasning
- Lovforslag i høring fra 24. august til 13. september 2020
- Bekendtgørelser i høring fra 9. oktober til 6. november 2020
- Vedtaget: 18. december 2020 (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2210>)
- Trådt i kraft: 1. januar 2021
- Vejledninger udstedes i 2021. Vejledningen til serviceniveaubekendtgørelsen er pt. i høring.

Klimatilpasning

Lovens hovedformål

- Afskaffelse af medfinansieringsordningen
- Mulighed for at udføre eller deltage i projekter
  - uanset formålet med projektet, og
  - uanset hvor projektet er placeret,
  - hvis projekterne og dermed omkostningerne er nødvendige af hensyn til selskabets håndtering af spildevand.
- Ingen udvidelse af spildevandsselskabernes ansvarsområde.
- Ingen ændringer af planloven mv.

Klimatilpasning

Oversigt over overgangsordningen

	Ikke omfattet	Kan omfattes	Kan ikke omfattes
Projekter i drift pr. 01.01.2021	X		
Projekter, hvor selskabet har fået tillæg inden 01.01.2021		X	
Projekter, hvor selskabet (eller projektejer) har foretaget væsentlige irreversible investeringer inden 01.01.2021		X	
Hydraulisk sammenhængende projekter		X	
Projekter, der ikke er påbegyndt den 01.01.2027			X

Klimatilpasning

Anmeldte projekter til overgangsordningen – og forhåndsgodkendelse

- Der var anmeldelsesfrist til overgangsordningen, den 15. april 2021 – via VandData
  - 1) Anmeldelse alene eller
  - 2) Anmeldelse og samtidig tilkendegivelse af ønske om forhåndsgodkendelse af projektet.
- Forhåndsgodkendelse: Forsyningssekretariatets vurdering af, om projektet
  - 1) er omfattet af overgangsordningen og
  - 2) om projektet lever op til kriterierne for tillæg.
- Der er ansøgningsfrist for forhåndsgodkendelsen til Forsyningssekretariatet den 1. september 2021.
  - Forsyningssekretariatet behandler pt. ansøgningerne.

Service niveaubekendtgørelsen

Samfundsøkonomi i spildevandsplanlægningen

Klimatilpasning

Lov, bekendtgørelser og vejledning

- Udmøntning af den politiske aftale af 15. maj 2020 om spildevandsselskabers klimatilpasning
- Lovforslag i høring fra 24. august til 13. september 2020
- Bekendtgørelser i høring fra 9. oktober til 6. november 2020
- Vedtaget: 18. december 2020 (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2210>)
- Trådt i kraft: 1. januar 2021
- Vejledninger udstedes i 2021.

Klimatilpasning

Service-niveauvejledningen

- Vejledning om Fastsættelse af service-niveau for tag- og overfladevand efter den samfundsøkonomiske metode i service-niveaubekendtgørelsen
- Høringsfristen udløb den 10. november
  - [Service-niveau-vejledningen på Høringsportalen](#)
- *”Vejledningen starter med en gennemgang af bekendtgørelsens anvendelsesområde, begreber og definitioner, hvorefter den samfundsøkonomiske metode og de enkelte trin gennemgås. Herefter følger en beskrivelse af nogle særlige tilfælde og undtagelser samt kommunalbestyrelsens nye forpligtelser ift. spildevandsplanen”*

Klimatilpasning

Lovens hovedformål

- Afskaffelse af medfinansieringsordningen
- Mulighed for at udføre eller deltage i projekter
  - uanset formålet med projektet, og
  - uanset hvor projektet er placeret,
  - hvis projekterne og dermed omkostningerne er nødvendige af hensyn til selskabets håndtering af spildevand.
- Ingen udvidelse af spildevandsselskabernes ansvarsområde.
- Ingen ændringer af planloven mv.

Klimatilpasning

Serviceniveau – definition i serviceniveaubekendtgørelsen

- Ved *serviceniveau* forstås en angivelse af, hvor ofte vand fra henholdsvis regnvandskloakker og kloakker med en blanding af regn- og spildevand i gennemsnit må forekomme på terræn i mængder, der forvolder skade

Klimatilpasning

Fastsættelse af serviceniveau

- Kommunen *kan* i spildevandsplanen fastsætte et bindende serviceniveau for et givent område.
  - Fastsættes for geografisk afgrænsede områder, der defineres og begrundes.
  - Fastsættes til det samfundsøkonomisk mest hensigtsmæssige niveau
  - Offentliggøres på kommunens hjemmeside.
- Gælder *ikke*, når det fastsatte serviceniveau ikke overstiger en 5-års regnhændelse i separatkloakerede områder og en 10-års regnhændelse i fælleskloakerede områder (det "almindelige" serviceniveau for kloakker)

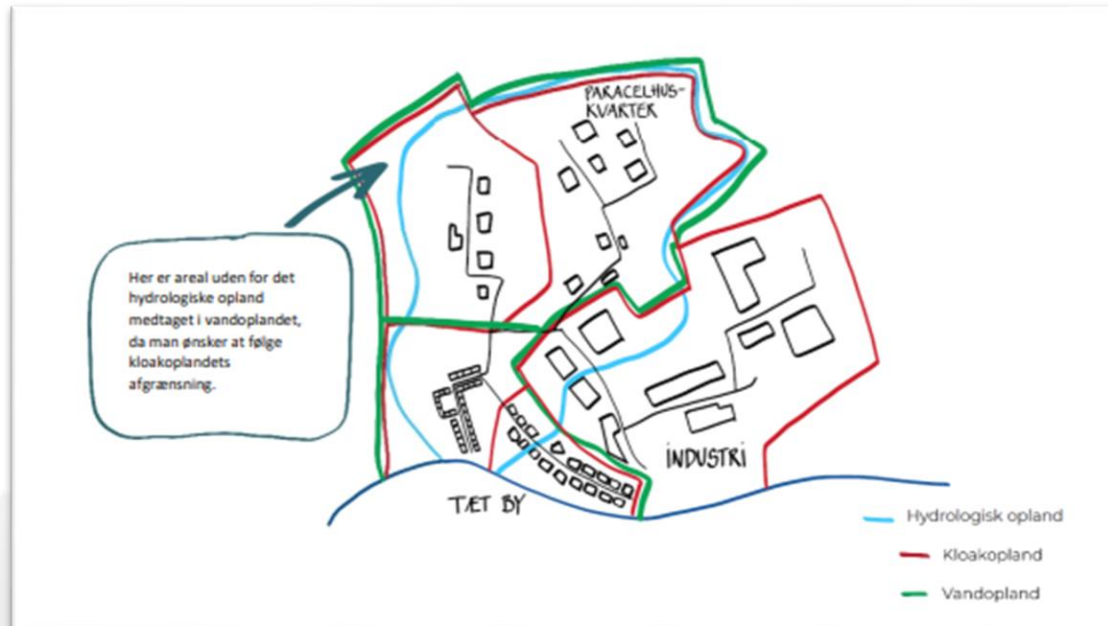
Valget af spor

- 2 spor:
  - Spor A – bek. § 3
    - Kommunalbestyrelsen fastsætter bindende serviceniveau for et givent område(/opland)
    - Kommunalbestyrelsens opgave at gennemføre den samfundsøkonomiske metode
  - Spor B – bek. § 4
    - Kommunalbestyrelsen pålægger spildevandsforsyningsselskabet at fastsætte serviceniveauer for håndtering af tag- og overfladevand i konkrete områder. Afgrænsning begrundes af selskabet.
    - Spildevandsselskabernes opgave at gennemføre den samfundsøkonomiske metode
- Kommunalbestyrelsen træffer en principiel beslutning om at følge enten spor A eller B ifbm. udarbejdelse af spildevandsplanen.

Klimatilpasning

Oplandsinddeling

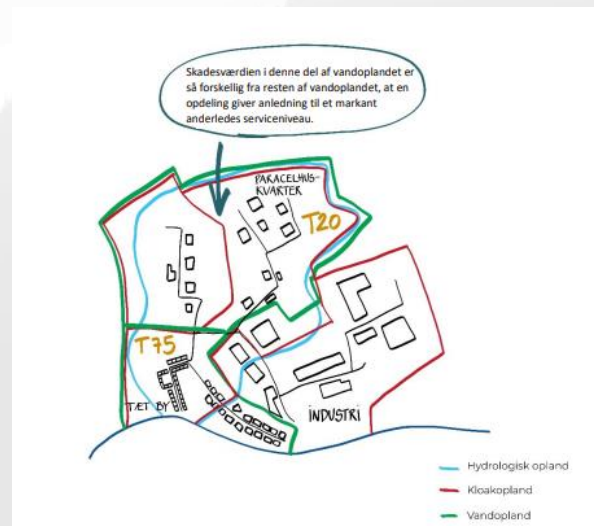
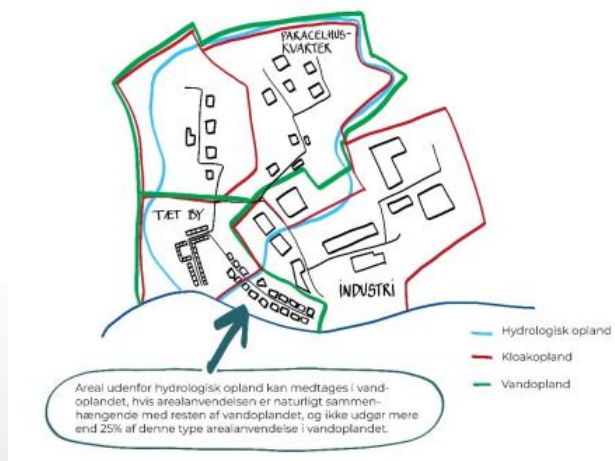
- Opdelingen skal tage udgangspunkt i hydrologi og/eller i spildevandsplanens fastlagte kloakoplande

Klimatilpasning

2 tilfælde for tilpasning af oplandsinddelingen

1. Tillades at der indregnes mindre del af det sammenhængende anvendelsesområde i det vandopland størstedelen normalt ikke tilhører, så længe anvendelsesområdet ikke udgør mere end 25 % af det samlede anvendelsesområde.
2. Oplandsinddeling kan tilpasses for anvendelsesområder, hvor en markant forskel i skadesværdier giver anledning til at serviceniveauet for hele vandoplandet ændres med mere end en 5 års hændelse.

Klimatilpasning

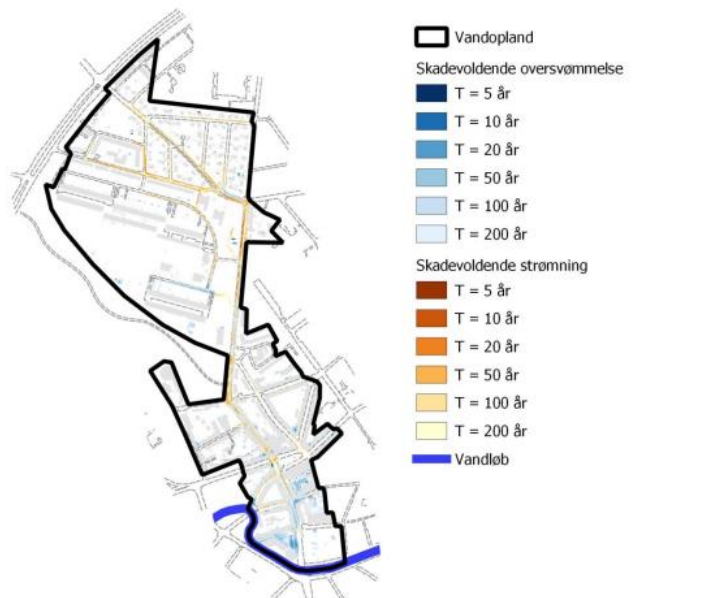
Den samfundsøkonomiske metode trin for trin (6 trin)

1. Udarbejde oversvømmelseskort pba. detaljeret hydraulisk model og kortlægning af værdier
2. Udarbejde risikokortlægning, hvor oversvømmelseskort sammenstilles med værdikort og enkelte regnhændelsers bidrag til den årlige risiko opgøres
3. Beregnes gennemsnitlige årlige omkostninger for de valgte serviceniveauer (EAD)
4. Fastlægges omkostninger ved forskellige skitserede løsningstiltag og serviceniveauer
  - Trin 1-4 gentages med implementering af valgte klimatilpasningsløsninger
5. Opgøres gevinsten som de sparede skadesomkostninger
6. Nutidsnettoværdi beregnes, og danner grundlag for fastlæggelse af det samfundsøkonomisk hensigtsmæssige serviceniveau for det pågældende serviceniveau

Klimatilpasning

Trin 1 – Udarbejdelse af oversvømmelseskort og værdikort

- Først udarbejdes oversvømmelseskort pba. en dynamisk hydraulisk model
- Dernæst udarbejdes værdikort, der viser forskellige værdier, samt omkostninger ved oversvømmelse

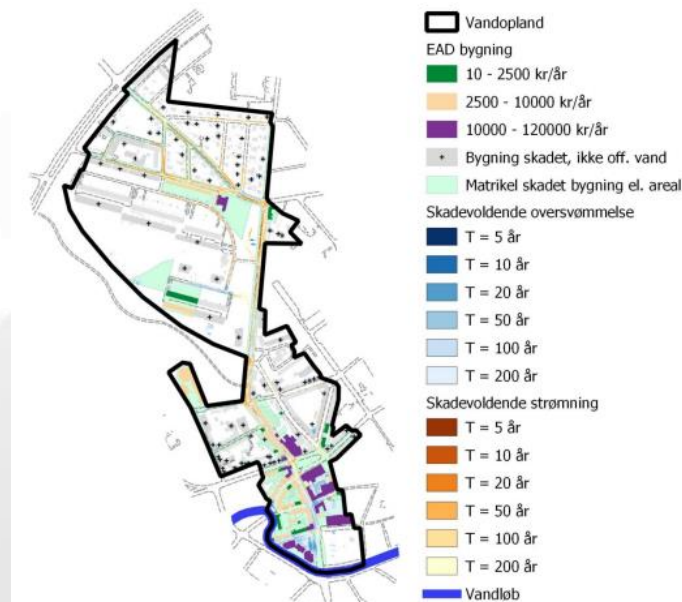

Klimatilpasning

Trin 2 - Risikokortlægning

- Kombination af de to kort i trin 1
- Viser hvor stor risiko, der er ved forskellige regnhændelser
- Bekendtgørelsen stiller alene krav om risikokortlægning – ikke om udarbejdelse af risikokort
- Kommunalbestyrelsen kan anmode spildevandsforsyningssselskabet om forskellige oplysninger, jf. bkg. § 5, stk. 1

Klimatilpasning

Trin 3 – Beregning af EAD

- Beregning af EAD (Expected Annual Damages)
- EAD kan beregnes efter formlerne side 29 ff.

Klimatilpasning

Trin 4 – Løsninger og opgørelse af omkostninger

- Her præsenteres klimatilpasningsløsningerne

Forventet investering	Antal nødvendige analyser pr. løsningstiltag
0-10 mio. kr.	2 serviceniveauer
10-20 mio. kr.	3 serviceniveauer
20-30 mio. kr.	4 serviceniveauer
30-40 mio. kr.	5 serviceniveauer

Trin 5 og 6 – Opgørelse af gevinst og nettonutidsværdi

- Sammenstilling af samfundsøkonomisk værdi opgjort hhv. med og uden klimatilpasningstiltag
- Besparelser og omkostninger tilbagediskonteres
  - Fra fremtidig gevinst til et nutidigt beløb i startåret.
- Anbefales at samtænke klimatilpasningstiltag og scenarier med andre opgaver
  - Fx reduktion af overløb
  - Fx kan kommuner supplere spildevandsforsyningsselskabers finansiering til dyrere løsninger eller højere serviceniveauer

Fastsættelse af serviceniveau og følsomhedsberegning

- Fastsættelse af serviceniveau
  - Med udgangspunkt i nettogevinster fastsættes for *hvert* opland et serviceniveau
  - Som hovedregel er serviceniveauet det niveau, der ved metoden har vist den største nettogevinst.
  - Hvis ikke positiv nettogevinst ved højere serviceniveauer, kan serviceniveauet ikke fastsættes til højere end 5 års-regnhændelse for separatkloakerede områder og 10 års-regnhændelser for fælleskloakerede områder.
- Følsomhedsanalyse
  - Variation af en eller flere parametre i beregningsgrundlaget
    - Skal som minimum udføres ved variation af diskonteringsrenten, anlægspriser eller sandsynlighed for regnhændelse/gentagelsesperioder.
    - Yderligere må medtages.

Genberegning

- Hvis forudsætningerne for fastsættelsen af serviceniveauet ændrer sig, har kommunalbestyrelsen pligt til at foretage genberegning, jf. bek. § 6, stk. 1.
  - Hvis det er spildevandsforsyningselskabet, der fastsætter serviceniveauet gælder dette ligeledes for selskabet.
- Genberegning hvis:
  - Bebyggelsen i pågældende område grundlæggende ændres (ændrede skadesomk.)
  - Løsningsscenarie til grund for serviceniveauet kan ikke realiseres.
- Kræver en hvis væsentlighed
  - Påvirkning af endeligt resultat og serviceniveauet
- Omfattet af det kommunale tilsyn henhørende under Ankestyrelsen

Sikring af adgang til kritiske sundhedsfunktioner

- Kravet om positiv samfundsøkonomi kan *fraviges* for visse oversvømmelsestruede strækninger på kommunale adgangsveje til kritiske sundhedsfunktioner i kloakerede områder.
- *Kritiske sundhedsfunktioner*. Funktioner, hvor der er fare for tab af liv ved oversvømmelse af adgangsveje (Fx skal redningskøretøjer kunne komme frem til en brugbar indgang til hospitaler, skadestuer og plejehjem).
  - skal tage udgangspunkt i strækninger, der er billigst at sikre uden at forsinke udrykningskørsel væsentligt.
  - Serviceniveauet for de afgrænsede adgangsveje til kritiske sundhedsfunktioner skal fremgå af spildevandsplanen og fastlægges ved inddragelse af relevant fagmyndighed.
  - Der skal redegøres for omkostningerne for det fastsatte serviceniveau for disse strækninger på kommunens hjemmeside.
  - Der skal redegøres for, at sikringen af adgangen til disse kritiske sundhedsfunktioner løses bedst og billigst af spildevandsselskabet.

- 1) Serviceniveau for håndtering af tag- og overfladevand for et givent område, der er *defineret og begrundet*.
- 2) Kommunens beslutning, hvis spildevandsselskabet fastsætter serviceniveauer for håndtering af tag- og overfladevand.
- 3) Kommunens beslutning, hvis kommunen har pålagt spildevandsselskabet at anvende lokale data for skadesværdier for bygninger og inventar til fastsættelse og beregning af serviceniveau.
- 4) Serviceniveau for de afgrænsede adgangsveje til kritiske sundhedsfunktioner med dokumentation for fare for oversvømmelse i en grad, der gør vejen ufarbar.
- 5) Om spildevandsselskabet generelt skal have mulighed for at foretage supplerende klimatilpasningstiltag, der har til formål at reducere skadesomkostningerne fra tag- og overfladevand, som selskabet har ansvar for at håndtere.

Kommunalbestyrelsens nye forpligtelser ift. spildevandsplanen

Uddrag fra vejledningen:

- Spor A
  - Kommunalbestyrelsen kan fastsætte bindende serviceniveauer i spildevandsplanen for spildevandsforsyningsselskabets håndtering af tag- og overfladevand for et givet område, jf. § 6, stk. 1, nr. 1 i spildevandsbekendtgørelsen.
  - Kommunalbestyrelsen skal i givet fald fastsætte serviceniveauet for geografisk afgrænsede områder. Disse områder skal defineres og begrundes af kommunalbestyrelsen i spildevandsplanen, jf. § 3, stk. 2 i bekendtgørelsen og § 6, stk. 1, nr. 1 i spildevandsbekendtgørelsen
  - Kommunalbestyrelsen kan fastsætte serviceniveau for oversvømmelsestruede strækninger på kommunale adgangsveje til kritiske sundhedsfunktioner, og dette skal i givet fald fremgå af spildevandsplanen, jf. § 6, stk. 1, nr. 4 i bekendtgørelsen. Serviceniveauet fastlægges ved inddragelse af relevant fagmyndighed, se afsnit 5

Kommunalbestyrelsens nye forpligtelser ift. spildevandsplanen

Uddrag fra vejledningen:

- Spor B
  - Kommunalbestyrelsens beslutning om, at spildevandsforsyningssselskabet skal fastsætte serviceniveauer for håndtering af tag- og overfladevand, skal fremgå af spildevandsplanen, hvis det er besluttet, jf. § 6, stk. 1, nr. 2 i spildevandsbekendtgørelsen.
  - Kommunalbestyrelsen skal fastsætte i spildevandsplanen, hvis et spildevandsforsyningssselskab skal anvende lokale data for skadesværdier for bygninger og inventar til grund for beregning af serviceniveau, jf. § 6, stk. 1, nr. 3 i spildevandsbekendtgørelsen og § 4, stk. 4 i bekendtgørelsen. Hvis kommunalbestyrelsen ikke har forholdt sig til dette, skal de statslige værdier anvendes.

Omkostningsbekendtgørelsen

Klimatilpasningen i praksis

Omkostningsbekendtgørelsen

Omkostningsbekendtgørelsen

- Omfatter både projekter i og uden for egne spildevandsanlæg
- Kun udgifter til forhøjelse af serviceniveau i forhold til håndtering af tag- og overfladevand, som er **nødvendige** for at opnå det serviceniveau, som selskabet er forpligtet til.
  - Dog inden for snævre rammer indlagt plads til yderligere tiltag, som har til formål at reducere skadesomkostningerne fra tag- og overfladevand.

Omkostningsbekendtgørelsen

Omkostningsbekendtgørelsen

- Projekter med andre parter:
  1. Projekter om etablering eller drift af anlæg, som *både har nytte for selskabet og en eller flere andre parter*, uanset om anlægget ejes af helt eller delvist af selskabet eller den eller de andre parter.
  2. Projekter på grundlag af aftaler, hvor selskabet mod betaling forpligter sig til at *etablere og opretholde et højere serviceniveau i selskabets håndtering af spildevand* end det, selskabet er forpligtet til, eller at *selskabet etablerer og driver anlæg til håndtering af spildevand, som samlet set er dyrere end nødvendigt til varetagelse af selskabets opgaver*.
  3. *Projekter i vandløb*, som ikke er omfattet af nr. 1 eller 2, og projekter om etablering eller anvendelse af *åbne anlæg til håndtering af tag- og overfladevand på fremmed grund*, som ikke er omfattet af nr. 1 eller 2, uanset om anlægget ejes helt eller delvist af selskabet, eller det ejes af andre

Omkostningsbekendtgørelsen

Omkostningsbekendtgørelsen

- Krav om *selskabsøkonomisk omkostningseffektiv løsning* til opnåelse af et serviceniveau, som selskabet er forpligtet til at nå.
  - Sammenligning af omkostningerne til den valgte løsning med et overslag over omkostninger ved opnåelse af samme serviceniveau ved mindst en anden relevant type af løsningstiltag – der afviger væsentligt fra den valgte løsning
- Indholds krav til klimatilpasningsaftaler (som vi kender det i medfinansieringsordningen)
- Bestemmelser om omkostningsfordeling
  - Forholdsmæssig (begrundes)
  - Omkostningsfordelingen skal baseres på forskellige forhold – afhængig af projektets type

Omkostningsbekendtgørelsen

Omkostningsbekendtgørelsen

- For projekter, hvor spildevandsselskabet ikke søger om tillæg, fører Forsyningssekretariatet udelukkende tilsyn med reglerne om fælles anlæg.
- For projekter, hvor spildevandsselskabet søger om tillæg, sker Forsyningssekretariatets kontrol med overholdelsen af reglerne i forbindelse med behandling af ansøgning om tillæg og i givet fald forhåndsgodkendelse.
- Hvis Forsyningssekretariatet finder, at en udgift ikke lovligt kan indregnes i taksterne, skal Forsyningssekretariatet meddele det til selskabet – og i den sidste ende kommunen, der er takstgodkendelsesmyndighed.

ØR-bekendtgørelsen

Klimatilpasningens finansiering

ØR-bekendtgørelsen

Tillæg til indtægtsrammen

- Tillæg til indtægtsrammen skal betinges af, at reglerne i omkostningsbekendtgørelsen er fulgt.
- Krav for at få tillæg til klimatilpasning, at det pågældende projekt medfører, at serviceniveauet i forhold til håndtering af tag- og overfladevand forøges (faktiske serviceniveau).
- Tillæg skal gives med fradrag for sådanne afledte besparelser andre steder i spildevandsselskabets anlæg.
- I værste fald reduktion af den økonomiske ramme, hvis et spildevandsselskab afholder omkostninger i strid med reglerne i omkostningsbekendtgørelsen.

ØR-bekendtgørelsen

Effektiviseringskrav

- Effektiviseringskrav - lovbemærkningerne
- *Det følger af den politiske aftale, at tillæg til selskaberne til alle typer klimatilpasningsprojekter skal omfattes af effektiviseringskrav, da selskaberne får bedre mulighed for at påvirke omkostningerne til deres projekter. Effektiviseringskravene skal understøtte, at forbrugerne ikke betaler unødigt meget for klimatilpasningen.*
- Eksisterende medfinansieringsprojekter fortsætter som 1:1 omkostninger – nye projekter underlægges effektiviseringskrav.

Klimatilpasning i øvrigt

Andre nyheder på klimatilpasningsområdet

- Lovgivningsmæssige rammer og barrierer for alternative bidragsmodeller vedrørende klimatilpasning ([IFRO Rapport 301.pdf \(ku.dk\)](#))
  - Rapporten har til formål at afdække lovgivningsmæssige rammer og barrierer for alternative bidragsmodeller vedrørende klimatilpasning i vandløbs- og kystbeskyttelsesprojekter.
  - ”Alternative bidragsmodeller” forstås her i modsætning til bidragsfordeling ud fra det almindelige nytteprincip, der gælder både efter kystbeskyttelsesloven og vandløbsloven, hvor de (grund-)ejere, der vil have nytte af klimasikringen, skal betale.
  - I rapporten tages udgangspunkt i tre alternative bidragsmodeller (bidragsydere) – nemlig takstfinansierede bidrag fra forsyningsselskaber, offentlige bidrag (stat eller kommune) og private bidrag fra bygherrer. I alle tre scenarier vurderes lovgivningen i forhold til både frivillige og pligtmæssige bidrag fra hver af de tre bidragsydere.

Økonomiske rammer

Ny analyse fra Forsyningssekretariatet

Forsyningssikkerhed og regulering af vandsektoren

Aftale om justeret økonomisk regulering af vandsektoren fra 2018

- Den politiske aftales punkt 5
- **Høj forsyningssikkerhed og forbrugertilfredshed.**
- *Partierne er enige om, at forsyningssikkerhed og forbrugertilfredshed fremover skal integreres i den økonomiske regulering. Forsyningssekretariatet får derfor mulighed for at stille målbare og objektive krav til forsyningssikkerhed samt til forbrugertilfredshed i den økonomiske regulering på længere sigt. Selskaberne skal således belønnes eller sanktioneres afhængig af om de overholder de opstillede mål. Dermed sikres det, at selskaberne både leverer høj service og kvalitet, samtidig med at de imødekommer de løbende effektiviseringskrav, som sikrer forbrugerne lavere priser.*

Forsyningssikkerhed og regulering af vandsektoren

Forsyningssekretariatets analyse af 7. juni 2021

- I den politiske aftale om justeret regulering af vandsektoren fra 2018 blev det besluttet, at forsyningssikkerhed skal integreres i den økonomiske regulering af vandselskaberne ved at indføre økonomiske sanktioner eller belønninger afhængigt af, om et vandselskab har god eller dårlig forsyningssikkerhed. I denne rapport fremlægges på den baggrund forslag til at styrke incitamentet til at bevare eller forbedre forsyningssikkerheden. Indførelsen af sådanne incitamentter vil være i tråd med udviklingen i reguleringen af naturlige monopoler i forsyningssektoren i mange andre lande, hvor det har bidraget til at forbedre forsyningssikkerhed*

Forsynings sikkerhed og regulering af vandsektoren

Forsyningssekretariatets analyse af 7. juni 2021

- Tre forslag/modeller
  1. Sanktion/belønning til drikkevandsselskaber afhængig af deres niveau for ikke-planlagte afbrydelser til forbrugerne
  2. Sanktion til drikkevandsselskaber, hvor der er mikrobiologiske overskridelser i vandprøver
  3. Incitament til mindre udledning af skadelige stoffer fra spildevandsselskaberne og mindre vandtab i drikkevandsselskaber ved at selskaberne ikke kompenseres for udgifter til grønne afgifter
- Langsom indfasning – først fuldt implementeret i 2029 (2033)
  - Mulighed for at forbedre forsyningssikkerheden, inden der indføres en sanktion.
- Betydningen (impact) af sanktionerne afhænger af, hvordan den øvrige indtægtsrammeregulering tilpasses.

Forsynings sikkerhed og regulering af vandsektoren

Forsyningssekretariatets analyse af 7. juni 2021

Tabel 1.1 Oversigt over modeller for økonomiske incitamenter til forsynings sikkerhed i drikkevandsselskaber

Emne	Fremlagt model for incitament til forsynings sikkerhed
Variabel fra performance benchmarkingen	<u>Afbrydelse</u> : Gennemsnitligt antal ikke-planlagte afbrydelsesminutter i selskabet <u>Vandkvalitet</u> : Andel i procent af vandprøver med mikrobiologiske overskridelser af alle lovpålagte og akkrediterede egenkontrolprøver
Sanktion/belønning baseret på	Data for senest tilgængelige tre år
Sanktion eller belønning	<u>Afbrydelse</u> : Sanktion hvis gns. af antal ikke-planlagte afbrydelsesminutter for tre år er over 3 (belønning hvis under 3 min.) <u>Vandkvalitet</u> : Alene sanktion ved mikrobiologiske overskridelser
Indfasningsperiode	Første år med reduceret sanktion/belønning i år 2026 på baggrund af data for forsynings sikkerhed for år 2022-2024. Fuld indfasning af model i år 2029. Alternativt endnu langsommere indfasning frem mod år 2033
Grænse for sanktion/belønning i pct. af indtægtsramme i år 2026	½ pct. (for hhv. afbrydelsesminutter og mikrobiologiske overskridelser)
Grænse for sanktion/belønning i pct. af indtægtsramme i år 2029 (2033)	2 pct. (for hhv. afbrydelsesminutter og mikrobiologiske overskridelser)
Størrelse af sanktion/belønning i år 2026 per forbruger	<u>Afbrydelse</u> : 1 kr. per gns. afbrydelsesminut <u>Vandkvalitet</u> : 10 kr. per 0,1 pct. point ændring i andel af overskredne prøver
Størrelse af sanktion/belønning i år 2029 (2033) per forbruger	<u>Afbrydelse</u> : 4,3 kr. per gns. afbrydelsesminut (gennemsnit over tre år) <u>Vandkvalitet</u> : 70 kr. per 0,1 pct. point ændring i andel af overskredne prøver
Nedjustering af ekstreme årsobservationer	<u>Afbrydelse</u> : Hvis over 60 afbrydelsesminutter i et enkelt år nedjusteres til 60 inden beregning af 3-årigt gns. <u>Vandkvalitet</u> : Hvis andel overskredne prøver over 2,5 pct. i et enkelt år nedjusteres til 2,5 pct. inden beregning af 3-årigt gns.
Sanktion/belønning og indtægtsrammer	En sanktion "betales" af selskabet ved en reduktion i indtægtsrammen, mens selskabet får en højere indtægtsramme ved en belønning (et selskab behøver ikke udnytte den højere indtægtsramme)
Inddragelse i benchmarking (fælles)	Sanktion/belønning indgår i benchmarkingen på lige fod med andre omkostninger. Et selskab vil da opnå samme forbedring i benchmarkingen ved at reducere sine omkostninger som ved at forbedre forsynings sikkerhed (reducere sanktionen)

Øvrige nyheder

...på spildevandsområdet

Fællesprivate spildevandsanlæg

Udtalelse af MST af 30. juli 2021

- Spildevandsbekendtgørelsens § 5, stk. 3:
- *Forinden det i et spildevandsplanforslag anføres, at der etableres et fælles spildevandsanlæg, der ikke er ejet af et spildevandsforsyningsselskab, skal berørte bolig- og grundejere oprette et spildevandslav, der varetager anlæggets etablering, drift og vedligeholdelse. Udkast til lavets vedtægter skal foreligge samtidig med planforslaget's offentliggørelse. De endelige vedtægter tinglyses på de berørte ejendomme, når det fælles spildevandsanlæg er optaget i spildevandsplanen.*

Fællesprivate spildevandsanlæg

Udtalelse af MST af 30. juli 2021

- *Det fremgår dog umiddelbart af bestemmelsen, at forudsætningen for etablering af et fælles privat spildevandsanlæg er oprettelsen af et spildevandslav. Det væsentlige ift. spildevandsplanen må være at sikre sig, at spildevandslavet forpligter sig til at etablere, drive og vedligeholde anlægget. Hvis man fastholder dette perspektiv, har man derfor i § 5, stk. 3 forsøgt at sikre henholdsvis oprettelsen af spildevandslavet, etableringen af spildevandsanlægget og optagelsen i spildevandsplanen med de forskellige tidsmæssige forløb, der er for hver af disse.*
- *I forhold til hvorvidt det er et udkast til vedtægter, eller det er de endelige vedtægter, der foreligger samtidig med offentliggørelse af spildevandsplanforslaget, er der angiveligt alene angivet et udkast, fordi så længe det alene er et forslag til en spildevandsplan, kan det fælles spildevandsanlæg endnu ikke betragtes som optaget i spildevandsplanen. Endvidere må betingelsen om at der skal foreligge et udkast til vedtægter betragtes som en minimumsbetingelse.*
- *Det er den vedtagne spildevandsplan, der udgør det retligt bindende grundlag for kommunalbestyrelsens administration af spildevandsområdet. Det betyder blandt andet, at det må forventes, at kommunalbestyrelsen sørger for, at anlæg, der er optaget i planen, ved hjælp af tilladelser, påbud mv., udføres i overensstemmelse med den fastsatte tidsplan i spildevandsplanen.*
- *I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt kommunen kan meddele tilladelser efter miljøbeskyttelsesloven til spildevandslavet, før end spildevandsanlægget er optaget i spildevandsplanen, følger det heraf, at først når spildevandsanlægget er optaget i spildevandsplanen, kan kommunalbestyrelsen meddele en tilladelse til dette anlæg.*
- *Hvorvidt lavet kan agere og forpligte sig i andre sammenhænge, end hvad der er reguleret af spildevandsreglerne, kan Miljøstyrelsen ikkeudtale sig om, idet det ikke er inden for styrelsens ressortområde.*

Kontaktinfo

Peter Nymann

Partner, advokat
+45 25 29 08 42
pn@eom.dk

Esben Aggerbeck Biering

Advokatfuldmægtig
+45 25 29 08 43
ea@eom.dk

Advokatfirmaet
energi & miljø